

Medlemmer i Saltdal kommunes kontrollutvalg

INNKALLING TIL MØTE I KONTROLLUTVALGET

Møtedato: Mandag 15. juni 2015 kl 09.00

Møtested: Møterom Kjelleren, Rådhuset, Rognan

SAKSLISTE

Saksnummer	Sakstittel
08/15	Godkjenning av protokoll fra kontrollutvalgets møte 4. mai 2015
09/15	Forvaltningsrevisjonsrapport: Samhandlingsreformen
10/15	Årsregnskap Saltdal kommune 2014 – uttalelse fra kontrollutvalget
11/15	Ettersendes: Unntatt fra offentlighet etter offentleglova § 13, jfr forvaltningsloven § 13: Spørsmål vedrørende mulig endring i rådmannens ansettelsesforhold i Saltdal kommune
12/15	Orienteringer fra revisjon og sekretariat
13/15	Eventuelt

Eventuelle forfall bes meldt leder eller sekretariat (470 37 452)

Rognan, 8. juni 2015

Jan-Arild Ellingsen (s)
Leder kontrollutvalget

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

Kopi sendes: Ordfører, rådmann, Salten kommunerevisjon IKS,
varamedlemmer i kontrollutvalget til orientering (møter kun etter særskilt innkalling).

SAK 08/15**Godkjenning av protokoll fra kontrollutvalgets møte 4. mai 2015****Saksgang:**
Kontrollutvalget**Møtedato:**
15.06.2015**Vedlegg:**

- Protokoll fra kontrollutvalgets møte 4. mai 2015

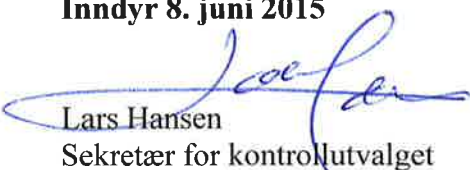

Bakgrunn for saken:

Protokoll fra kontrollutvalgets forrige møte legges frem til godkjenning.

Forslag til vedtak:

Protokoll fra kontrollutvalgets møte 4. mai 2015 godkjennes.

Inndyr 8. juni 2015
Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

PROTOKOLL – SALTDAL KONTROLLUTVALG

Møtedato: Mandag 4. mai kl 09.00 – 10.35

Møtested: Formannskapssalen, Rådhuset, Rognan

Saksnr.: 01/15 – 7/15

Til stede:

Jan Arild Ellingsen, leder,
Kurt Johansen
Anne Olaug Jensen

Forfall:

Einar Bødker, nestleder
Tove Berre

Varamedlemmer:

Bente Frøland møtte for Tove Berre
Vara for Einar Bødker kunne ikke møte

Øvrige:

- Rådmann Elisabeth Larsen møtte i tilknytning til sak 2-5/15
- Økonomisjef Ronny Seljeseth møtte i tilknytning til sak 2/15
- Kommunalleder Ben Stenvold og nærings sjef/virksomhetsleder Plan og utvikling Ivar Skogset møtte i tilknytning til sak 4/15 og 5/15
- Prosjektingeniør Arne Hals, prosjektingeniør Einar Lund, prosjektingeniør Frank Fossheim møtte i tilknytning til sak 5/15
- Assisterende revisjonssjef Jan Sture Olsen, Salten kommunerevisjon IKS
- Sekretær for kontrollutvalget Lars Hansen

**Godkjenning av innkalling
sakliste**

Merknader:

Det fremkom ikke merknader.

SAKSLISTE

Saksnummer	Sakstittel
01/15	Godkjenning av protokoll fra kontrollutvalgets møte 15. desember 2014
02/15	Redegjørelse fra administrasjonen: Status for kommuneregnskapet 2014
03/15	Redegjørelse fra administrasjonen: Om billetter til Blåfrostfestivalen
04/15	Redegjørelse fra administrasjonen: vedr bruk av Slipen
05/15	Redegjørelse fra administrasjonen: Vann- og avløpsutbyggingen
06/15	Orienteringer fra revisjon og sekretariat
07/15	Eventuelt

01/15 Godkjenning av protokoll fra kontrollutvalgets møte 15. desember 2014

Forslag til vedtak:

Protokoll fra kontrollutvalgets møte 15. desember 2014 godkjennes.

Omforent forslag:

Protokoll fra kontrollutvalgets møte 15. desember 2014 godkjennes.

Kontrollutvalget viser til sitt vedtak i sak 20/14 – Forvaltningsrevisjonsrapport Økonomistyring. Utvalget har behandlet og oversendt rapporten til videre behandling i kommunestyret, og etterlyser behandling i kommunestyret.

Votering:

Omforent forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Protokoll fra kontrollutvalgets møte 15. desember 2014 godkjennes.

Kontrollutvalget viser til sitt vedtak i sak 20/14 – Forvaltningsrevisjonsrapport Økonomistyring. Utvalget har behandlet og oversendt rapporten til videre behandling i kommunestyret, og etterlyser behandling i kommunestyret.

02/15 Redegjørelse fra administrasjonen: Status for kommuneregnskapet 2014

Rådmann Elisabeth Larsen, og økonomisjef Ronny Seljeseth møtte fra administrasjonen for å redegjøre og svare på spørsmål.

Forslag til vedtak:

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Omforent forslag:

Saken tas til orientering.

Votering:

Omforent forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Saken tas til orientering.

03/15 Redegjørelse fra administrasjonen: Om billetter til Blåfrostfestivalen

Rådmann Elisabeth Larsen møtte fra administrasjonen for å redegjøre og svare på spørsmål.

Forslag til vedtak:

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Omforent forslag:

Rådmannens redegjørelse tas til orientering. Kontrollutvalget er enig med rådmannen i at fakturaen som foreligger ikke er akseptabel.

Votering:

Omforent forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Rådmannens redegjørelse tas til orientering. Kontrollutvalget er enig med rådmannen i at fakturaen som foreligger ikke er akseptabel.

04/15 Redegjørelse fra administrasjonen: vedr bruk av Slipen

Rådmann Elisabeth Larsen, Kommunalleder Ben Stenvold og næringssjef/virksomhetsleder Plan og utvikling Ivar Skogset møtte fra administrasjonen for å redegjøre og svare på spørsmål.

Forslag til vedtak:

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Omforent forslag:

Kontrollutvalget kommer tilbake til saken i senere i møte og vil da se nærmere på kommunens saksbehandling og på ansvarsforhold i forholdet mellom kommune og Blåfrostfestivalen. I tillegg også forholdet til de ulike tilsynsorganene.

Votering:

Omforent forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Kontrollutvalget kommer tilbake til saken i senere i møte og vil da se nærmere på kommunens saksbehandling og på ansvarsforhold i forholdet mellom kommune og Blåfrostfestivalen. I tillegg også forholdet til de ulike tilsynsorganene.

05/15 Redegjørelse fra administrasjonen: Vann- og avløpsutbyggingen

Rådmann Elisabeth Larsen, Kommunalleder Ben Stenvold, næringsjef/virksomhetsleder Plan og utvikling Ivar Skogset, prosjektingeniør Arne Hals, prosjektingeniør Einar Lund, prosjektingeniør Frank Fossheim møtte fra administrasjonen for å redegjøre og svare på spørsmål.

Forslag til vedtak:

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Omforent forslag:

Saken tas foreløpig til orientering. Utvalget ber om innsyn i dokumentene tilknyttet formannskapssak 35/15, avtale mellom kommune og entreprenør og styringsgruppens mandat.

Votering:

Omforent forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Saken tas foreløpig til orientering. Utvalget ber om innsyn i dokumentene tilknyttet formannskapssak 35/15, avtale mellom kommune og entreprenør og styringsgruppens mandat.

06/15 Orienteringer fra revisjon og sekretariat

Revisor orienterte:

- Bemanning: Kommunerevisor Monika Amundsen ved Bodø-kontoret har sagt opp sin stilling.
- Regnskapsrevisjon: Det er fortsatt en del kommuner som enda ikke har levert regnskap.

Sekretariatet orienterte:

- Om dokumenter vedlagt saken

07/15 Eventuelt

Ingen ytterligere saker til behandling.

Rognan mandag 4. mai 2015

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

Utskrift sendes:

Kontrollutvalgets medlemmer, varamedlemmer

Saltdal kommune v/ ordfører og rådmann, Salten kommunerevisjon IKS

SAK 09/15

Forvaltningsrevisjonsrapport: Samhandlingsreformen

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
15.06.2015

Vedlegg:

- Salten kommunerevisjon IKS, 20.05.2015: Forvaltningsrevisjonsrapport Samhandlingsreformen

---

Bakgrunn for saken:

Kommunestyret vedtok i sin sak 63/12 Plan for forvaltningsrevisjon 2012 – 2015. Etter innstilling fra kontrollutvalget ble følgende prioriterte områder for forvaltningsrevisjon vedtatt:

1. Akuttfunksjoner i Saltdal kommune (gjennomført)
2. Økonomifunksjoner og styring (gjennomført)
3. Rådmannens internkontroll (gjennomført)
4. Samhandlingsreformen (gjennomført, jfr fremlagt rapport)
5. Overordnet HMS-system (gjennomført)
6. Bruk av kopiert materiale i skoleundervisningen

Med bakgrunn i plan for forvaltningsrevisjon har kontrollutvalget i møte 13. oktober 2014, sak 14/14, bestilt forvaltningsrevisjon om Samhandlingsreformen.

Formålet med revisjonen har vært å få vurdert hvilken betydning innføringen av samhandlingsreformen har hatt for Saltdal kommune. Følgende to problemstillinger har blitt vurdert:

1. Hvilken økonomisk betydning har samhandlingsreformen hatt for kommunen?
2. Hvordan håndterer kommunen utskrivningsklare pasienter?

I forhold til spørsmålet om økonomi har revisor ikke undersøkt medfinansiering. Dette fordi denne finansieringsordningen opphørte fra 1.1.2015.

Revisjonskriterier (krav og forventinger som kan stilles til den funksjon/aktivitet som undersøkes av revisjonen), er Helse- og omsorgstjenesteloven, Stortingsmelding (nr 47 2008-2009) om samhandlingsreformen, samt forskrift om kommunal betaling for utskrivningsklare pasienter.

Rapporten er basert på en gjennomgang av skriftlig dokumentasjon, men også intervjuer med ledere i helse- og omsorgstjenestene, tillitsvalgt (Sykepleieforbundet), kommunelege, økonomisjef og leder av eldrerådet.

Revisors funn og vurderinger: Hvilken økonomisk betydning har samhandlingsreformen hatt for kommunen?

Revisjonskriterier:

Kommunen har fått betalingsplikt for utskrivningsklare pasienter etter en døgnstans som inntreffer fra første dag etter ferdigbehandling (2013: kr 4 125). Stortingsmeldingen legger opp til at reformen skal gi kommunen insitament til å påvirke forbruket av spesialisthelsetjenester. Kommunene skal ikke kunne pålegges nye oppgaver uten at det følger med nødvendige ressurser

Revisors funn:

Reformen hadde en økonomisk underdekning med kr 0,5 mill i 2012, og kr 170 000 i 2013. I 2014 og så langt i 2015 har kommunen ikke måttet betale døgnmulkt for ikke å ta imot pasienter som er klar for utskrivning fra sykehus. Det opplyses at dette skyldes overkapasitet i sykehjemmet. For 2014 forventes det at reformen vil gå med overskudd i Saltdal, men ifølge økonomisjef er det forhold ved reformen, f.eks belastning med prøvetaking, som ikke lett kan måles i utgifter. Etter økonomisjefs vurdering er reformen tilstrekkelig finansiert

Revisors vurderinger:

Det ser ut til at den økonomiske virkningen av reformen er ganske liten og minkende. Virkningen blir enda mindre ettersom ordningen med medfinansiering nå er borte. Totalt sett mener revisor at reformen ikke har hatt så stor økonomisk betydning for kommunen.

Revisors funn og vurderinger: Hvordan håndterer kommunen utskrivningsklare pasienter?

Revisjonskriterier:

Etter Helse- og omsorgstjenesteloven er kommunen pålagt å inngå samarbeidsavtale og tjenesteavtaler. Saltdal har inngått en overordnet samarbeidsavtale med Nordlandssykehuset, som skal bidra til samarbeidsrutiner og legge til rette for å løse uenighet mellom partene. Tjenesteavtale nr 5 gir retningslinjer for samarbeid om utskrivningsklare pasienter, og skal bidra til bl.a : - at pasienten får en best mulig sammenhengende helsetjeneste, - sikre effektiv, korrekt og sikker informasjonsflyt mellom og innen behandlings- og omsorgsnivåene, - redusere risikoen for uheldige hendelser.

Revisors funn:

Tildelingskontoret (etablert 2012) står for saksbehandling i forbindelse med tildeling av de fleste omsorgstjenester i kommunen. Tildeling skjer av et inntaksråd (plasser og boliger / opphold i kommunens institusjoner), og et delegasjonsutvalg (hjemmesykepleie, trygghetsalarm, praktisk bistand). Kommunens sykehjem har 42 plasser, fra 2012 er det et eget øyeblikkelig-hjelp rom her. KOSTRA-tall for Saltdal viser at kommunen har svært høy prioritering av pleie- og omsorgstjenesten: 45% andel av kommunens totale netto driftsutgifter, mot 36% i KOSTRA-sammenligningsgruppa. Også driftsutgifter per tjenestemottaker er høyt. På den andre siden er andelen plasser i institusjon i forhold til antall innbyggere over 80 år svært lavt sammenlignet med den nevnte gruppa.

Det er etablert et elektronisk meldesystem mellom tjenesten og sykehuset, og gjennom dette utveksles informasjon om den enkelte pasient. I tillegg bidrar systemet til at kommunikasjonen dokumenteres. Det er utarbeidet en egen prosedyre som skal sikre flyten av elektroniske meldinger mellom pleie- og omsorg, lege og sykehus. Minst en gang per vakt skal man inn i systemet for å se om det foreligger meldinger. Ut over denne løpende kommunikasjonen er det lagt opp til møter med sykehuset på ulike nivåer. Revisor viser til referat fra et erfaringsmøte desember 2014 hvor det sies at både kommunens og helseforetakenes representanter er *«godt fornøyd med samhandlingen/samarbeidet»*

I forhold til forventede utskrivninger fra sykehus får tjenesten ofte ikke klare svar på når pasienten kan forventes utskrevet. Dette oppleves som uforutsigbart. I noen tilfeller gjennomfører tjenesten besøk på sykehuset for å finne ut hvilket tilbud det er behov for etter utskrivning. (Slike besøk ble også praktisert før reformen ble innført.). Dialogen med sykehuset beskrives som god, men det har vært en utfordring at sykehuset selv har villet innplassere pasienter innad i kommunens tjenester. Det opplyses at dette er tatt opp i møter med sykehuset, og møtt med forståelse i alle fall på overordnet nivå.

Det elektroniske meldingssystemet stiller store krav til dokumentasjon. Systemet skal bidra til bedre pasientforløp og at informasjonen følger pasienten, men en stor del av arbeidsdagen går med til oppfølging og produksjon av dokumentasjon.

Når det gjelder øyeblikkelig-hjelp-rommet så ser dette ut til å fylle funksjonen som forutsatt: pasienter drar fra dette rommet til egen bolig eller til institusjonsplass, og i liten grad tilbake til sykehus. Utskrevne pasienter fra sykehusene er sykere enn før, men det er sjelden med pasienter som sendes frem og tilbake mellom kommune og sykehus. I forbindelse med revisors undersøkelser nevner flere av de intervjuede at det siste året har vært en rolig periode

med overkapasitet i tjenesten. Leder for hjemmetjenesten gir uttrykk for at hun forventer en kommende eldrebølge. Videre får revisor opplyst at avviksmeldinger brukes i samhandling med sykehuset, og at disse blir behandlet seriøst av sykehuset. Det skal ikke være mange avvik per år. Så langt i 2015 er det meldt kun to avvik.

Tjenesten har høy grad av faglighet, men en utfordring i forhold til helgebemanning. Videre nevnes at det er ganske god tilgang til kvalifisert personale, men med noe sykepleiermangel. Øyeblikkelig-hjelp-rommet trekkes frem som noe som har medført økt krav til faglighet og kompetanse. Attraktiviteten til tjenesten har økt. Ifølge virksomhetsleder har man en god del kompetanse i tjenesten, men en utfordring i å få utnyttet kompetansen på en god måte.

Revisors vurderinger:

En periode med unormalt lav etterspørsel etter tjenester har gitt god kapasitet til å ta imot pasienter som er utskrevet fra sykehus. Tildelingskontoret har bidratt til god samhandling og gode rutiner i forhold til sykehuset. Kommune og sykehus samarbeider godt om pasienter. Tall fra utskrivning fra øyeblikkelig-hjelp-rommet tyder på at tilbudet fungerer etter hensikten: Pasienten skrives ut hjem eller til institusjon, og i liten grad til sykehus. Reformen har bidratt til større faglige utfordringer, særlig ved sykehjemmet, noe som har økt attraktiviteten ved å jobbe der.

Det er kritikkverdig at bare 40% av kapasiteten ved øyeblikkelig-hjelp-rommet utnyttes. I tillegg er prosedyrene for tilbudet oppdatert. Innføringen av reformen har i liten grad ført til støy og konflikter.

Revisors anbefaling:

Kommunen bør ha økt fokus på god utnyttelse av ø- hjelpsrommet og den muligheten dette representerer. Og at man har oppdaterte rutiner i forhold til dette.

Rådmannens kommentar:

Rådmannens kommentar til rapporten er lagt ved rapporten i sin helhet.

Vurdering:

Salten kommunerevisjon IKS har gjennomført en undersøkelse og utarbeidet en rapport i samsvar med det oppdrag de ble gitt av kontrollutvalget. Videre er revisjonen utført i samsvar med kravene i Standard for forvaltningsrevisjon. Revisjonen ble bestilt i oktober 2014, og det har vært god fremdrift i revisjonens arbeid.

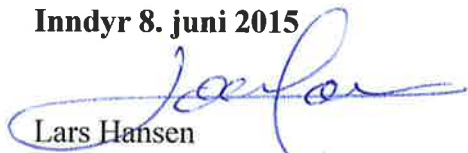
Rapporten får frem at samhandlingsreformen ikke har medført noen stor økonomisk belastning for kommunen, bl.a ut fra at det i liten grad er påløpt døgnmulkt. Videre kommer det frem at kommunen i samarbeid har en god hånd om utskrivningsklare pasienter, og et fungerende samarbeid med sykehuset slik reformen og inngåtte avtaler har forutsatt.

Forslag til vedtak (innstilling til kommunestyret):

1. Forvaltningsrevisjonsrapporten Samhandlingsreformen er forelagt kommunestyret og tas til etterretning.

2. Kommunestyret ber rådmannen merke seg rapportens anbefaling.
3. Kommunestyret vil trekke frem følgende forhold for oppfølging fra administrasjonen.

Inndyr 8. juni 2015

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

SAK 10/15

Årsregnskap Saltdal kommune 2014 – uttalelse fra kontrollutvalget

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
15.06.2015

Vedlegg:

- Saltdal kommune regnskap 2014
- Saltdal kommune årsmelding 2014 – sendes ut fra administrasjonen
- Salten kommunerevisjon IKS: 9. juni 2015, Revisors beretning for 2014

Bakgrunn for saken:

Kontrollutvalget skal avgi sin uttalelse om årsregnskap 2014 til kommunestyret.

Det fremgår av Forskrift om kontrollutvalg § 7 at kontrollutvalget skal avgi "*uttalelse om årsregnskapet*". Kontrollutvalget avgir sin uttalelse til kommunestyret, men kopi av uttalelsen skal være formannskapet i hende "*tidsnok til at det kan tas hensyn til den før dette organet avgir innstilling om årsregnskapet til kommunestyret/fylkestinget*".

Innholdet i kontrollutvalgets uttalelse er ikke regulert i retningslinjer, lover eller forskrifter. Bestemmelsen gir kontrollutvalget rett til å knytte kommentarer til årsregnskapet med revisjonsberetning før årsregnskapet skal behandles i kommunestyret. Som grunnlag for kontrollutvalgets uttalelse om regnskapet ligger:

- Saltdal kommune Årsregnskapet for 2014
- Saltdal kommune Årsmelding 2014
- Revisjonsberetningen for 2014, avlagt av Salten kommunerevisjon IKS 9. juni 2015

Årsberetningen skal inneholde økonomiske tilbakemeldinger tilknyttet regnskapet, og skal jfr forskrift om årsregnskap og årsberetning (§10) redegjøre for vesentlige avvik mellom utgifter hhv. inntekter i årsregnskapet og den bevilgning til formålet som er gitt i regulert budsjett.

Årsberetningen skal i henhold til kommuneloven § 48 nr 5 i tillegg inneholde følgende informasjon:

- Det skal redegjøres for tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å sikre betryggende kontroll og en høy etisk standard i virksomheten
- redegjørelse for den faktiske tilstanden når det gjelder likestilling i kommunen.
- redegjørelse for tiltak som er iverksatt, og tiltak som planlegges iverksatt for å fremme likestilling og for å hindre forskjellsbehandling i strid med likestillingsloven, samt for å fremme formålet i diskrimineringsloven og i diskriminerings- og tilgjengelighetsloven.

Saksopplysninger:

Regnskapet til Saltdal kommune for 2014 er gjort opp med et regnskapsmessig merforbruk med kr 9 989 000. Det opplyses i årsmeldingen at pensjonskostnadene som er ført i driftsregnskap for 2014 er for lave, slik at det økonomiske resultatet skulle kr 1 399 000 svakere. Samlet sett medfører dette et reelt merforbruk for 2014 med kr 11,387 mill. (Merforbruk 2013: kr 9 529 000, 2012 merforbruk kr 7 408, 2011 mindreforbruk kr 57 000).

Det fremkommer av regnskapet for 2014 at kommunen har et negativt netto driftsresultat med kr 9 341 144 (2013: minus kr 8 464 867, 2012 pluss kr 2 423 869).

I årsmeldingen er det vist til at enhetene har et overforbruk med ca kr 14,897 mill (overforbruk 2013 kr 16,6 mill, 2012 kr 11,24 mill, 2011 kr 4,3 mill). Avvikene for de ulike enhetene er som følger:

Resultatenheter	Avvik 2014 (1000 kr)	Avvik (%)	Avvik 2013
Sentraladministrasjonen	- 2 465	-7,4	-678
Barnehager	-1 114	-4,0	-1 845
Rognan barneskole	722	3,5	1 099
Rognan ungdomsskole	-326	-3,0	-214
Røkland skole	989	8,1	372
Helse og familie	-4 059	-14,7	-3 619
Nav	953	5,5	-2 716
Omsorg	-9 964	-7,0	-9 500
Kultur	442	5,5	-540
PLUT/BYTE	-74	-0,2	1 018

Avvikene er kommentert i egne avsnitt i årsmeldingen. Fellestjenester (Politisk nivå, Administrasjon og Diverse tilskudd og tiltak) rapporterer et samlet merforbruk med kr 623 000.

Størst endring i forhold til tidligere år er det for Nav som har gått fra et betydelig merforbruk i 2013 til et mindreforbruk i 2014. For Navs del forklares dette med bl.a sparte lønnsutgifter i

forbindelse med permisjoner, og at (statlige) tiltakspenger for arbeidsprakis har ført til mindre utbetalinger av økonomisk sosialhjelp.

Helse og familie rapporterer avvik i forhold til budsjett bl.a når det gjelder Helsesenteret (merforbruk kr 0,6 mill), Legekontoret (merforbruk kr 2,0 mill), Barnevern (merforbruk kr 0,3 mill: 2013: merforbruk kr 1,7 mill).

Omsorg rapporterer et avvik i forhold til budsjett med nærmere kr 10 mill. Dette skyldes ifølge årsmeldingen bl.a et betydelig merforbruk på lønn og vikarkostnader, særlig ved sykehjemmet. Videre nevnes at Rus- og psykiatriboligen viser et merforbruk i forhold til budsjett med kr 3,5 mill. Ifølge rapporten har det i 2014 vært arbeidet med å imøtekomme innsparingskrav ved nedbemanning.

Oppvekst og kultur har samlet sett et mindreforbruk med cirka kr 0,5 mill.

Når det gjelder inntektskategorier er det samlet sett for skatt og rammeoverføring en liten nedgang i forhold til budsjett. Skatt på eiendom, andre skatter og andre generelle statstilskudd viser forholdsvis små avvik i forhold til budsjett.

Lønnsutgifter er ført med kr 267,7 mill i regnskapet, hvilket er ca kr 35 mill høyere enn budsjett. Tilsvarende tall for 2013 var ca kr 22 mill høyere enn budsjett.

Investeringsregnskapet er lagt frem med samlede investeringer på kr 56,2 mill (2013: kr 80,3 mill, 2012: kr 46,7 mill), og er oppgjort mer et merforbruk med kr 2,2 mill.

Kontrollutvalget har i tidligere uttalelse til kommuneregnskapet pekt på at regnskap har vært sent avlagt, men har også uttalt seg om budsjett disiplin.

Revisors beretning

Revisors beretning datert 9. juni 2015 inneholder forbehold. Grunnlaget for dette forbeholdet er beskrevet som følger:

Som følge av manglende utgiftsføring av pensjon, er pensjonsutgiften undervurdert med 1,4 mill. kroner og omløpsmidler (kortsiktige fordringer) balanseført med 1,4 mill. kroner for mye. Korrigert for dette ville regnskapsmessig merforbruk vært kr 11 387 280.

Revisors uttalelse / konklusjon med forbehold blir dermed som følger:

Etter vår mening er årsregnskapet, med unntak av forholdet som er omtalt ovenfor, avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir i det alt vesentlige en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til Saltdal kommune per 31. desember 2014, og av resultatet for regnskapsåret som ble avsluttet per denne dato i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk i Norge.

Samme dato har revisor sendt et nummerert brev til kontrollutvalget (nr 1/2015). I brevet tar revisor opp forhold vedrørende

- avlegging av regnskap / årsberetning,
- merforbruk / likviditet / økonomistyring, og
- avstemming / internkontroll

Vurderinger:

Generelt sett kan det være aktuelt for kontrollutvalget i sin uttalelse å mene noe om regnskapsresultat og forslag til disponeringen av overskudd, eventuelt inndekking av underskudd. Gitt kontrollutvalgets oppgave bør uttalelsen fokusere på lovlighet og økonomiske konsekvenser heller enn politisk hensiktsmessighet.

Andre forhold det kan være aktuelt å uttale seg om er budsjett disiplinen, informasjonsverdien i regnskap og årsberetning, den interne kontrollen og måloppnåelse.

Kontrollutvalget kan også finne det nødvendig å utdype / omtale forhold som fremkommer i revisjonsberetningen, eller andre forhold kontrollutvalget anser som viktige i forhold til det avlagte regnskapet.

Regnskapet legges frem med et svakt resultat, bl.a grunnet et betydelig samlet merforbruk innen resultatenehetene.

Ut over at kommunen har vedtatt etiske retningslinjer, inneholder årsberetningen ikke redegjørelse om tiltak vedrørende etisk standard, slik det stilles krav om i kommuneloven. Sett i forhold til det omfang Saltdal kommunes virksomhet har, både når det gjelder omsetning og antall ansatte, fremstår redegjørelsen om etiske forhold som svært avgrenset. Kontrollutvalget har tatt opp denne mangelen tidligere, og det kan være aktuelt å ta med i uttalelse for 2014 også. Det er heller ikke redegjort for tiltak som er iverksatt eller planlegges iverksatt for å fremme likestilling og hindre forskjellsbehandling.

Kommuneregnskapet for 2014, ble som for tidligere år avlagt forholdsvis sent. Sent avlagte regnskap svekker verdien av styringsinformasjonen som ligger i regnskapet. I og med at sent avlagte regnskap har vært et vedvarende problem, synes det rimelig å kommentere dette i kontrollutvalgets uttalelse, som det bl.a ble gjort i samband med regnskap for 2012 og 2013.

Det nummererte brevet som det er vist til over, har et innhold som berører saken om kontrollutvalgets uttalelse til regnskapet for 2014. Brevet har et viktig og omfattende innhold, og bør derfor bli gjenstand for en forsvarlig saksbehandling. Innholdet i brevet blir av denne grunn ikke behandlet eller kommentert særskilt i inneværende sak.

I tilknytning til saken er rådmannen, eller den rådmannen bemyndiger, bedt møte klokken 09.30 for å redegjøre for kontrollutvalget.

Forslag til vedtak:

Kontrollutvalget har i møte 15. juni 2015 behandlet Saltdal kommunes årsregnskap for 2014. Grunnlaget for behandlingen har vært det avlagte årsregnskapet, revisjonsberetningen for 2014, og rådmannens årsmelding for 2014.

Kontrollutvalget viser til tidligere års uttalelser til kommuneregnskap, og mener fortsatt det er nødvendig med styrket fokus på budsjettdisiplin og andre tiltak som kan gjenopprette kommunens økonomiske handlefrihet.

Kontrollutvalget viser til at det i kommunelovens § 48 nr 5 stilles krav om at årsberetning skal inneholde redegjørelse om tiltak for å sikre høy etisk standard. Årsberetningen nevner ikke tiltak på dette området i 2014.

Videre krever kommunelovens § 48 nr 5 at det skal redegjøres for faktisk tilstand når det gjelder likestilling og om tiltak som er iverksatt, og tiltak som planlegges iverksatt for å fremme likestilling og for å hindre forskjellsbehandling. Årsberetningen gir noe informasjon om faktisk tilstand, men det nevnes ikke tiltak på dette området i 2014.

For senere rapporteringsår bes det om at årsrapporten kommer i samsvar med kommunelovens krav.

Kommunens regnskap legges frem til behandling enten svært sent (regnskapsårene 2006-2009, 2011, 2012, 2013 og 2014), eller forholdsvis sent (regnskapsåret 2010). Sent avlagte regnskap svekker verdien av styringsinformasjonen i regnskapet. Kontrollutvalget har i tidligere uttalelser kommentert at regnskap har vært sent avlagt, men problemet har vedvart.

Kontrollutvalget mener for øvrig at presentasjon av årsregnskapet med tilhørende spesifikasjoner og noter samt rådmannens årsberetning tilfredsstiller brukernes informasjonsbehov og gir et riktig inntrykk av Saltdal kommunes aktivitet i 2014.

Kontrollutvalget har merket seg at årsregnskapet for 2014 viser et merforbruk på kr 9 989 000, men at reelt merforbruk er kr 11 387 000. Tidligere års underskudd er ikke dekket inn i 2014.

Utover dette og det som fremgår av revisjonsberetningen, har kontrollutvalget ingen merknader til Saltdal kommunes årsregnskap for 2014.

Inndyr 8. juni 2015

Lars Hansen

Sekretær for kontrollutvalget

Kommunestyret i Saltdal kommune

Deres ref.: *

Vår ref.: 1.E5.1

Dato: 9. juni 2015

REVISORS BERETNING

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Saltdal kommune som viser kr 341 722 000 til fordeling drift og et regnskapsmessig merforbruk på kr 9 989 314,-. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2014, driftsregnskap, investeringsregnskap og økonomiske oversikter for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Administrasjonssjefens ansvar for årsregnskapet

Administrasjonssjefen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir en dekkende fremstilling i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk i Norge, og for slik intern kontroll som administrasjonssjefen finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for kommunens utarbeidelse av et årsregnskap som gir en dekkende fremstilling. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av kommunens interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimaterne utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Salten kommunerevisjon IKS   www.salten-revisjon.no

Org. nr.: 986 655 271 MVA   E-post: post@salten-revisjon.no

Hovedkontor Fauske

Postadresse: Postboks 140, 8201 Fauske
Besøksadresse: Torggata 10, 2 etg.
Telefon: 75 61 03 80
Faks: 75 61 03 89

Avdeling Bodø

Postadresse: Postboks 429, 8001 Bodø
Besøksadresse: Posthusgården, Havnegata 9
Telefon: 75 61 03 90
Faks: 75 61 03 98

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Grunnlag for konklusjon med forbehold

Som følge av manglende utgiftsføring av pensjon, er pensjonsutgiften undervurdert med 1,4 mill. kroner og omløpsmidler (kortsiktige fordringer) balanseført med 1,4 mill. kroner for mye. Korrigert for dette ville regnskapsmessig merforbruk vært kr. 11.387.280.

Konklusjon med forbehold

Etter vår mening er årsregnskapet, med unntak av virkningen av forholdet som er omtalt ovenfor, avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir i det alt vesentlige en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til Saltdal kommune per 31. desember 2014, og av resultatet for regnskapsåret som ble avsluttet per denne dato i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapskikk i Norge.

Uttalelser om øvrige forhold

Konklusjon med forbehold om budsjett

Resultatenhetene Sentraladministrasjonen, Barnehager, Helse og Omsorg har hatt et betydelig merforbruk i forhold til regulert budsjett på henholdsvis 2,4, 1,1, 4,0 og 9,9 mill. kr. Vi viser til redegjørelsen i administrasjonssjefens årsberetning.

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi, med unntak av forholdet beskrevet i avsnittet ovenfor, at de disposisjoner som ligger til grunn for regnskapet i det alt vesentlige er i samsvar med budsjettvedtak, og at budsjettbeløpene i årsregnskapet stemmer med regulert budsjett.

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon med forbehold om registrering og dokumentasjon

Kommunens avstemming og dokumentasjon av balansen er mangelfull i forhold til krav i Bokføringsloven § 11. Innhentede revisjonsbevis har likevel ikke avdekket vesentlige feil i det avlagte regnskapet.

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen, med unntak av forholdet omtalt i avsnittet ovenfor, har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av kommunens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Andre forhold

Denne beretning erstatter tidligere avgitt beretning, datert 15.04.2015, som ble avgitt ved utløpet av forskriftens frist for å avlegge revisjonsberetning. Fullstendig årsregnskap var på dette tidspunkt ikke avgitt av administrasjonssjefen, og årsberetning var ikke utarbeidet

Per Asbjørn Andersen
oppdragsansvarlig revisor

*KOPI: Kontrollutvalget i Saltdal kommune
Formannskapet i Saltdal kommune
Rådmannen i Saltdal kommune*

SAK 11/15

**Unntatt fra offentlighet etter offentleglova § 13, jfr
forvaltningsloven § 13: Spørsmål vedrørende mulig endring
i rådmannens ansettelsesforhold i Saltdal kommune**

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
15.06.2015

Vedlegg:

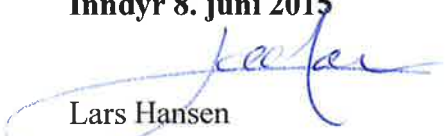
- Unntatt fra offentlighet off.lov § 13, jfr fvl § 13:

Bakgrunn for saken:

Saken er unntatt fra offentlighet, jfr bestemmelsen nevnt i sakstittelen. Av denne grunn, og i samråd med utvalgets leder sendes de taushetsbelagte dokumentene ikke ut, men legges frem i møte.

Forslag til vedtak:

Inndyr 8. juni 2015

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

SAK 12/15

Orienteringer fra revisjon og sekretariat

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
15.06.2015

Vedlegg:

- Salten kommunerevisjon IKS 29. april 2015: Innkalling til representantskapsmøte i Salten kommunerevisjon IKS
- Saltdal kommunestyre 18.02.2015 Forvaltningsrevisjon Økonimistrying, kommunestyrets vedtak

Bakgrunn for saken:

Kontrollutvalget gis orienteringer fra revisjon og sekretariat om status når det gjelder arbeidet med kontroll og tilsyn.

Vedlagt saken er innkalling til representantskapsmøte i Salten kommunerevisjon IKS, som kommunen er deleier i. Jfr kommunelovens § 80 skal kontrollutvalget og (kommunens revisor) varsles og har rett til å være til stede på selskapets representantskap. Fullstendig innkalling med saker, inkludert årsrapport og regnskap, fås ved henvendelse til sekretariatet.

Inndyr 8. juni 2015

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

SKU
18.05.15
JNR 15/337
ARK 411-419

Til representantskapet i Salten kommunerevisjon IKS

Deres ref.: *

Vår ref.: adm/repr/ils/paa

Dato: 29. april 2015

INNKALLING TIL REPRESENTANTSKAPSMØTE I SALTEN KOMMUNEREVISJON IKS

Vedlagt:

- ☛ Oversikt over valgte representanter/vararepresentanter til representantskapet

Det innkalles herved til representantskapsmøte i Salten kommunerevisjon IKS
Torsdag 28. mai 2015 kl. 1230 på Fauske Hotell, Fauske.

Vi starter med lunsj kl. 1130.

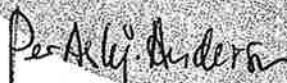
Saksliste:

- Sak 01/15: Godkjenning av innkalling og saksliste
- Sak 02/15: Valg av to representanter til å underskrive protokollen
- Sak 03/15: Årsberetning og regnskap 2014
- Sak 04/15: Valg av revisor og fastsettelse av revisors godtgjørelse
- Sak 05/15: Fastsetting av godtgjørelse til representantskap og styre
- Sak 06/15: Fastsetting av budsjetttramme for 2015
- Sak 07/15: Eventuelt

Sakspapirer vedlegges.

Eventuelle forfall bes meddelt undertegnede snarest.
Vararepresentanter møter kun etter nærmere innkalling.

Inga-Lill Sundset (sign.)
Leder

Per Asbjørn Andersen
Daglig leder

Hovedkontor Fauske

Postadresse: Postboks 140, 8201 Fauske
Besøksadresse: Torggata 10, 2.etg.
Telefon: 75 61 03 80
Faks: 75 61 03 89

Avdeling Bodø

Postadresse:
Besøksadresse:
Telefon:
Faks:

Postboks 429, 8001 Bodø
Posthusgården, Havnegata 9
75 61 03 90
75 61 03 98

Saltdal kommune

Arkiv:

Arkivsaksnr: 2014/904

Saksbehandler: Elisabeth Larsen

SKU
18.05.15
JNR 15/338
ARK 417
a.t

Saksfremlegg

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Kommunestyre	6/15	18.02.2015

Sign. Eksp. 20.02.15 CK	Eksp. til: Kontrollutvalget, kommunerevisjon, økonomiavdeling
----------------------------	--

CK

Forvaltningsrevisjonsrapport - Økonomistyring

Foreliggende dokumenter:

- Salten kommunerevisjon IKS 30.10.2014

Bakgrunn for saken:

Kommunestyret vedtok i sin sak 63/12 Plan for forvaltningsrevisjon 2012 – 2015. Etter innstilling fra kontrollutvalget ble følgende prioriterte områder for forvaltningsrevisjon vedtatt:

1. Akuttfunksjoner i Saltdal kommune (gjennomført)
2. Økonomifunksjoner og styring (gjennomført jfr fremlagte rapport)
3. Rådmannens internkontroll (gjennomført jfr fremlagte rapport)
4. Samhandlingsreformen (bestilt)
5. Overordnet HMS-system (gjennomført)
6. Bruk av kopiert materiale i skoleundervisningen

Med bakgrunn i plan for forvaltningsrevisjon har kontrollutvalget i møte 6. juni 2014, sak 06/14, bestilt forvaltningsrevisjon om Økonomistyring. Denne revisjonen skal dekke prioritert nummer 2 og 3 i kommunestyrets plan for forvaltningsrevisjon.

Formålet med revisjonen har vært å undersøke økonomistyringen i Saltdal kommune. Hovedvekten er lagt på utarbeidelse av økonomiplan, budsjett og rapportering. Først undersøkes rådmannens interne kontroll som omhandler det systemet kommunen har for økonomistyring. Kommunens likviditetsstyring har også inngått i undersøkelsene. For å belyse dette er følgende problemstillinger undersøkt og vurdert:

1. Har kommunen rutiner/styringssystem som gjør det mulig å ha god økonomistyring?

2. Gir budsjettprosessen et fullstendig og realistisk budsjett?
3. Gir økonomirapportene god nok informasjon og blir tiltak fulgt opp?

I forhold til internkontroll er revisors undersøkelser begrenset til de forholdene revisor antar har størst betydning i forhold til kommunens økonomistyring. Rapporten er utarbeidet på grunnlag av en rekke dokumenter (bl.a regnskap 2006-2013, de to siste økonomiplaner, budsjett 2013, 2014, samt tertialrapporter og andre økonomisaker). Videre er rapporten basert på intervjuer med rådmann, økonomisjef, andre kommunale ledere, samt ordfører / leder for opposisjonen.

Revisjonskriterier (krav og forventinger som kan stilles til den funksjon/aktivitet som undersøkes av revisjonen), er kommuneloven med forskrifter, veiledere innen internkontroll, samt økonomisk teori / akseptert praksis.

Saltdal kommune har fra 2006 til og med 2013 opplevd en gradvis forverring av kommunens økonomi. Mens driftsinntektene har økt med 32 % i perioden, har driftsutgiftene økt med 43%. 2006 var det siste året der netto driftsresultat i % av inntekten var større enn 3%, slik det er anbefalt for å ha handlefrihet og en tilfredsstillende egenkapital i investeringene. I alle årene etter 2006 har regnskapsmessig resultat vært negativt før inntektsføring av premieavvik for det enkelte år. I forhold til anbefalingen på 3 % var netto driftsresultat for 2103 kr 21,5 mill lavere enn anbefalt; i tillegg kommer effekten av premieavviket.

Revisor har gått igjennom utviklingen i driftsutgiftene for kommunens enheter for perioden 2011-2013. Samlet budsjettavvik har økt fra minus kr 3,9 mill i 2011, til minus kr 16,7 mill i 2013. Helse/familie og omsorg har de største avvikene.

Revisors funn og vurderinger: Har kommunen rutiner / styringssystemer som gjør det mulig å ha god økonomistyring?

Revisjonskriterier:

- Organisering: Rådmannen har etter kommunelovens § 23 ansvar for å påse at saker som legges frem for de folkevalgte er forsvarlig utredet og at vedtak blir iverksatt. Videre at kommunens drift er gjenstand for betryggende kontroll
- Delegasjon av ansvar og myndighet: Kommunen bør ha og holde vedlike et dokument som gjør greie for roller og ansvar
- Kommunen må etablere rutinebeskrivelser på de viktigste økonomiprosessene (økonomireglement)
- I henhold til kommuneloven med forskrifter stilles det krav om saker vedr økonomi som skal utredes og legges frem for behandling: rullerende økonomiplan, årsbudsjett, økonomisk rapportering, årsregnskap og årsberetning (Årshjul for økonomistyring)
- Rolleforståelse mellom politikk og administrasjon

Revisors funn:

Organisering: Gjennom økonomiplan 2013-2016 ble det vedtatt startet en OU-prosess for å redusere drift i forhold til kommunens økonomiske rammer. To av tre faser i dette er gjennomført, bl.a med innføring av tre samhandlingsområder med tre kommunalledere (for hhv helse og omsorg, oppvekst og kultur, tekniske tjenester). Gjennom dette har rådmannen fått en strategisk ledergruppe som samles ukentlig. Ansvarsstrukturen i økonomisystemet er tilpasset den gamle organiseringen. Det opplyses at dette er tenkt omarbeidet ved årsskiftet 2014/2015.

Delegasjon av ansvar og myndighet: Rådmannen delegerte budsjett- og anvisningsmyndighet til enhetslederne i 2004. Intervjuer viser at også mange ledere under enhetslederne har anvisningsmyndighet. Så langt er ingen anvisningsfullmakter trukket inn i forbindelse med OU-prosessen som pågår. Kommunen har ingen skriftlig oversikt over hvem som kan anvisne fakturaer. Når det gjelder innkjøp opplyses at man ikke har helt oversikt over hvem som kan gjøre dette. Ifølge opplysninger i intervjuer har ansatte ikke forhold seg lojalt til innkjøpsavtalen som er inngått med Samordnet innkjøp i Salten. Revisor opplyser at innkjøpsprogrammet Ajour viser at 78 personer i kommunen har hatt tilgang til å foreta kjøp siden 2009. Kun 32 personer har brukt den delen av programmet som omhandler innkjøp, hvorav 13 personer mer enn 20 ganger siden 2009.

Økonomireglement:

Kommunen har ikke eget økonomireglement eller andre skriftlige økonomirutiner, men det finnes kutyme / innarbeidede rutiner for økonomiarbeidet.

Årshjul for økonomistyring:

Forslag til rullerende økonomiplan og årsbudsjett legges frem til behandling senest i desember hvert år. To tertialrapporter legges frem i løpet av budsjettåret, samt at årsmelding / årsregnskap legges frem. Frister overholdes, med unntak for årsregnskapet som har blitt levert for sent.

Rolleforståelse mellom administrasjon og politikk:

Ut fra intervjuer med kommunale ledere har det kommet klart frem at det ikke alltid er klare skiller mellom hva politikerne gjør og hva administrasjonen gjør, bl.a gis det uttrykk for at politikerne ofte blander roller. Motsatt gis det uttrykk for at rådmannen driver politikk i enkelte saker. Det nevnes videre at politikerne har gjort vedtak som rådmannen mente var urealistiske og som ikke lot seg gjennomføre. De to intervjuede politikerne ga i intervjuene uttrykk for den holdning at politikerne gjør vedtak på bakgrunn av rådmannens utredning, og at rådmannen er administrasjonens leder og iverksetter vedtakene.

Revisors vurderinger:

Organisering: Ny organisering med strategisk ledergruppe vil være bedre enn gammel struktur, spesielt i forhold til økonomistyring, forutsatt god kontakt og informasjonsutveksling nedover i organisasjonen. Det er betenkelig at organisasjonsstrukturen fremstår som halvferdig per i dag. Det er nødvendig med en rydding i ansvarsstrukturen ved førstkommande årsskifte.

Delegasjon av ansvar og myndighet:

Fullmaktene for enhetslederne er 10 år gamle, og delegasjonen bør gjennomgås grundig og korrigeres straks ny organisering er klar. Videre mener revisor det bør foreligge skriftlige fullmakter for hver enkelt, samt en skriftlig oversikt over hvem som kan anvisne. Adgangen til å anvisne bør begrenses så langt som mulig; dette med tanke på den interne kontroll ved at den som utløser kostnader, også er den som har budsjettansvar. Rådmannen bør sørge for en gjennomgang av hvem som skal ha adgang til innkjøpssystemet Ajour, samt sørge for opplæring til de som kjøper slik at systemet kan brukes.

Økonomireglement:

Skriftlige rutiner bør utarbeides så snart arbeidssituasjonen i økonomiavdelingen tillater det.

Årshjul for økonomistyring:

Kommunen tilfredsstiller lovens krav. Frister overholdes, med unntak av regnskapet.

Rolleforståelse mellom administrasjon og politikk:

I praksis blander begge sidene rollene, etter revisors mening politikerne i langt større grad enn rådmannen. «*Det er avgjørende for en forsvarlig og seriøs saksbehandling at politikerne respekterer administrasjonens rolle i forhold til fagligheten og ikke blander rollene – dette gjelder i høyeste grad også de politikerne som mener å ha faglig kompetanse selv*». Rådmannen på sin side må respektere de politiske vedtakene, og deretter iverksette. Det bør være gode møteplasser for kommunens ledelse og politisk nivå, fordi dette er viktig for å oppnå felles forståelse og et godt samarbeid.

Revisors funn og vurderinger: Gir budsjettprosessen et fullstendig og realistisk budsjett?

Revisjonskriterier:

- Økonomiplan: kommunestyret skal vedta en rullerende økonomiplan en gang per år, og planen skal omfatte minst 4 år.
- Felles forståelse: Jfr departementets veileder må det «*etableres en felles situasjonsforståelse av det økonomiske utgangspunktet i kommunen for tjenesteområder kan prioriteres opp og ned*» Ut fra dette må rådmannen sørge for en kontinuerlig, planmessig kommunikasjon internt i kommunen.
- Årsbudsjett: Kommunestyret skal vedta dette innen årets utgang.
- Finansforvaltning: Kommunestyret skal selv gi regler om dette, og vedtak om slikt reglement skal gjøres minst en gang hver periode

Revisors funn:

Økonomiplan (2013-16, og 2014-17):

Felles for de to økonomiplanene og for tidligere økonomiplaner etter 2002, er at premieavviket et budsjettert med inntektsføring i driften. Premieavviket utgjorde kr 1,6 mill i 2006, mot kr 17 mill i 2013. Økonomiplanen for 2013-16 ble gjennomført med en prosess som involverte administrasjon og politikerne. I planen problematiserte man økte kostnader for fremtidige år, men foreslo minimalt med tiltak for å redusere driften i 2013 (planens første år). For planens senere år ble det foreslått en gradvis reduksjon i enhetenes driftsutgifter. Merforbruket i enhetens drift endte på kr 11,2 mill i 2012. «*Her var det en alvorlig svikt i rapporteringen for 2012.*» Driftsnivået for 2012 lå kr 11,2 mill høyere enn vedtatt budsjett 2012, som igjen var utgangspunkt for økonomiplan 2013-16.

Da økonomiplan 2014-17 skulle utarbeides var enhetenes merforbruk for 2012 kjent (kr 11,2 mill), i tillegg til en prognose for merforbruk 2013 med kr 13-14 mill. Økonomiplandokumentet fra desember 2013 viste en ubalanse på kr 16 5 mill i forhold til utarbeidede rammer. I budsjett 2014 ble det foreslått tiltak med kr 16,5 mill for å redusere forbruket.

Felles forståelse av den økonomiske situasjonen:

Rådmannen og de intervjuede lederne for øvrig gir uttrykk for at de er klar over den alvorret i den økonomiske situasjonen, og at nedskjæringer er nødvendig. «*Det var vanskelig å få dem til å sette tall på tilpasningsproblemet*». Videre ga lederne uttrykk for at de mente at noen politikere hadde forstått alvorret ved kommuneøkonomien, andre ikke. Det ble også nevnt eksempler på politiske vedtak mot administrasjonens råd som medførte økte driftskostnader selv om kommunen ikke har egne penger til dette. De intervjuede politikerne ga begge uttrykk for at kommunen er i en vanskelig økonomisk situasjon. Heller ikke disse kunne tallfeste størrelsen på kommunens økonomiske tilpasningsproblem.

Årsbudsjettprosessen:

Denne starter med budsjetttrundskriv med foreløpige rammer. Budsjettssystemet inneholder tall for inneværende år, og rammer for det året det skal budsjetteres for. Det skal utarbeides

konsekvensjustert budsjett: inneværende års vedtatte budsjett korrigert for endringer gjort etter budsjettvedtaket. Dersom det konsekvensjusterte budsjett inneholder avvik i forhold til tildelt ramme, så må det legges inn tiltak med kommentarer i budsjettssystemet.

Likviditetsplanlegging:

Nytt finansreglement ble vedtatt i sak 7/13. Det er gjort kommunestyrevedtak vedrørende kassakreditt de siste årene (2008: kr 10 mill, 2011: kr 25 mill, 2013: kr 50 mill). Ved utgangen av 2006 hadde kommunen kr 46 mill på bok, og det var ingen kassakreditt. Ved utgangen av 2013 sto det kr 17,4 mill på konto, mens det var benyttet kassekreditt med kr 15,3 mill og ubrukte lånemidler med kr 18,7 mill *«Altså har man lånt penger til drift»*.

Revisors vurdering:

Økonomiplan: Kommunen har vedtatt økonomiplan hvert år, slik de skal, og planene er satt opp på en oversiktlig måte. Inntektsføring av premieavvik er inntekter som ikke medfører innbetaling til kommunen, og er derfor ingen reell dekning av kommunens utgifter. *«konklusjonen må bli at det ikke bør budsjetteres med premieavvik»*. Revisor mener kommunens praksis over år har ført til for høye inntekter og utgifter i budsjettet, og at dette har fått meget alvorlige konsekvenser for kommunens likviditet. De to undersøkte økonomiplanene er dermed begge urealistisk høye når det gjelder inntekter. Utgiftene i økonomiplan 2013-16 er på et urealistisk lavt nivå. Driftsnivået i 2012 var høyere enn det som ble brukt som utgangspunkt, og dette burde vært forutsett høsten 2012. Også økonomiplan for 2014-17 er urealistisk, jfr at vedtatt innsparing med kr 16,5 ikke vil kunne gi helårsvirkning for 2014

Forståelsen av kommunens økonomiske situasjon:

Revisor har inntrykk av at de fleste intervjuede lederne har en forståelse av at den økonomiske situasjonen er alvorlig. Det gjenstår imidlertid en del arbeid videre nedover i organisasjonen. Når det gjelder politikerne er det vanskelig å si hvor mye av den økonomiske situasjonen som blir forstått. Revisor har inntrykk av at politikerne har fått mye informasjon om den økonomiske situasjonen, men at det har skortet på å vedta tiltak. Revisor vurderer det slik at det ikke helt er en felles forståelse til stede i kommunen, men at man er nærmere dette nå enn tidligere.

Årsbudsjett:

Av samme grunn som for de to nevnte økonomiplanene, er heller ikke årsbudsjett 2013 og 2014 realistiske. Jfr kommunelovens § 47 er kommunestyrets bevilgninger bindende, men dette gjelder ikke utbetalinger kommunen er rettslig forpliktet til å foreta. Revisor viser til at særlig når det gjelder sosialhjelp kan kommunen være forpliktet til å foreta utbetalinger, men andre overskridelser innen enhetene kan være i strid med den nevnte lovbestemmelsen. Videre mener revisor det kan bli en bedre arbeidssituasjon innen økonomi dersom økonomiplan vedtas om sommeren. Revisor har videre inntrykk av at en del ledere har stor behov for økt økonomikompetanse.

Likviditetsplanlegging:

I henhold til vedtatt finansreglement skulle kommunestyret fått en skriftlig rapport om finansforvaltningen to ganger per år, men dette er ikke fulgt opp. Likviditeten har blitt gradvis verre over flere år. *«Ved å la være å budsjettere med og bruke de positive premieavvikene i drift, og redusere driftsnivået noe, kunne likviditetskrisen ha vært unngått.»* Forholdet innebærer en stor finansiell risiko for kommunen. Revisor mener situasjonen ikke kan være i tråd med kommunens finansreglement som bl.a tilsier at finansforvaltningen skal bidra til stabilitet og langsiktighet,

Revisors funn og vurderinger: Gir økonomirapportene god nok informasjon og blir tiltak fulgt opp?

Revisjonskriterier:

Jfr budsjettforskriften skal administrasjonssjefen legge frem rapporter for kommunestyre gjennom året. Her skal det fremgå utvikling i inntekter / innbetalinger, og utgifter / utbetalinger i henhold til vedtatt budsjett. Dersom det er rimelig grunn til å anta at det kan oppstå nevneverdig avvik, skal administrasjonssjefen foreslå nødvendige tiltak i sin rapportering til kommunestyret.

Revisors funn:

Rådmannen legger frem tertialrapporter per 30. april og 31. august. Rapportene skal i henhold til mal inneholde regnskapsoversikt for hver enhet (på hovedpostnivå), avvik i forhold til budsjett, samt fremskrivning av regnskapet for hver hovedpost. Videre er det lagt opp til at enhetsleder skal kommentere hver hovedpost, lage en kort oppsummering og foreslå tiltak. Ifølge revisor har enhetene kommentert avvikene, og beskrevet årsaken til dem, men flere av rapportene fra enhetene mangler prognoser, og nesten alle mangler konkrete tiltak for hva man skal gjøre med merforbruket.

Budsjettall for 2014 ble lagt inn i kommunens regnskapssystem først i april 2014. Tertialrapport 2 2012 foreslo ingen konkrete tiltak. Tertialrapport 1 2013 viste en prognose med et merforbruk med kr 10-12 mill. Her vedtok kommunestyret å be rådmannen iverksette stopp i ansettelser og innkjøp, samt reduksjoner i overtid og vikarbruk. Det opplyses at ut fra at det ikke var tiltak i rapporten så ble det deretter lagt frem en tilleggs sak til formannskapet med mange tiltak. Formannskapet vedtok å ta saken til orientering.

Tertialrapport 2 2013 opprettholdt prognosen på merforbruk, og viste til tiltakene i den nevnte formannsakssaken. Det ble ikke vedtatt tiltak. I tilknytning til budsjett 2014 ble det vedtatt innsparing med kr 16,5 mill. Tiltak omfattet reduksjoner i bemanningen som var lite konkretisert. Konkretiseringen kom i forbindelse med vedtak i OU-prosessen fase 2 juni 2014.

Det ble ikke rapportert skriftlig på disse tiltakene i første halvår 2014, og tiltakene ble heller ikke kommentert i tertialrapport til kommunestyret.

Revisors vurdering:

Tertialrapportering er vanlig og tilfredsstillende budsjettforskriften § 10 vedr budsjettstyring / rapportering. Rådmannen bør etter revisors vurdering sørge for at det så langt praktisk mulig rapporteres månedlig fra enheter til økonomiavdeling. Kommunen skulle hatt et eget økonomireglement. Når det gjelder innholdet i rapporteringen kommenterer revisor at manglende prognoser og oversikt i forbindelse med tertial 2 i 2012 medførte at man ikke forutså merforbruk på kr 11,2 mill. Etter revisors mening var dette «*dårlig håndverk fra enhetene*». Revisor mener videre at flere av økonomirapportene fra enhetene gir for dårlig informasjon til å egne seg som grunnlag for økonomiske beslutninger. Konkretiseringen av nedbemanningen kom for sent til at dette kunne få helårsvirkning i 2014, og tiltakene har ikke blitt fulgt godt nok opp. Videre skriver revisor at «*Det rapporteres for sjelden og vedtatte tiltak har blitt fulgt for dårlig opp.*»

Revisors anbefaling:

1. Alle ledernivå i den nye organiseringen bør komme på plass snarest mulig. Ansvarsstruktur i økonomisystemet og delegasjon av budsjett/anvisningsmyndighet bør gjennomgås grundig.

2. Innkjøpsrutinene bør skjerpes, og det bør vurderes hvem som skal kunne kjøpe inn på vegne av kommunen.
3. Det bør innføres månedlig skriftlig økonomirapportering til rådmann /økonomisjef. Det skal lages prognoser, og ved prognostisert merforbruk skal tiltak foreslås. Det bør følges nøye opp at tiltak iverksettes og gjennomføres etter plan.
4. Kommunen bør vurdere å styrke økonomiavdelingen.
5. For å få kontroll over likviditeten og for samtidig å få driften ned på et nivå tilpasset kommunens reelle inntekter, bør det enkelte års positive premieavvik ikke benyttes til drift.

Rådmannens kommentar:

Rådmannens kommentar til rapporten er lagt ved rapporten i sin helhet.

Vurdering:

Salten kommunerevisjon IKS har gjennomført en undersøkelse og utarbeidet en rapport i samsvar med det oppdrag de ble gitt av kontrollutvalget. Videre er revisjonen utført i samsvar med kravene i Standard for forvaltningsrevisjon. Revisjonen ble bestilt i juni 2014, og det har vært god fremdrift i revisjonens arbeid.

Rapporten får frem at kommunen har en del konkrete utfordringer knyttet til sin økonomiske situasjon, men også i forhold til mangler ved rutiner, rapportering og oppfølging. Revisor har gitt konkrete anbefalinger som kan bidra til forbedringer.

Forslag til vedtak (innstilling til kommunestyret):

1. Forvaltningsrevisjonsrapporten Økonomistyring er forelagt kommunestyret og tas til etterretning.
2. Kommunestyret ber rådmannen merke seg rapportens anbefaling.
3. Kommunestyret vil trekke frem følgende forhold for oppfølging fra administrasjonen.

Kontrollutvalgets behandling i møte 15.12.14 – sak 20/14:

20/14 Forvaltningsrevisjonsrapport – Økonomistyring

Rådmann Elisabeth Larsen, og økonomisjef Ronny Seljeseth møtte fra administrasjonen for å redegjøre og svare på spørsmål.

Forslag til vedtak (innstilling til kommunestyret):

4. Forvaltningsrevisjonsrapporten Økonomistyring er forelagt kommunestyret og tas til etterretning.
5. Kommunestyret ber rådmannen merke seg rapportens anbefalinger.
6. Kommunestyret vil trekke frem følgende forhold for oppfølging fra administrasjonen.

Omforent forslag (innstilling til kommunestyret):

I tilknytning til kommunestyrets behandling av saken anbefaler kontrollutvalget at kommunestyret ber revisor foreta en gjennomgang av forvaltningsrevisjonsrapporten.

1. Forvaltningsrevisjonsrapporten Økonomistyring er forelagt kommunestyret og tas til etterretning.

2. Bruk av premieavvik i budsjettering har vist seg å gi store økonomiske utfordringer over tid. Det er en målsetting at kommunen skal unngå å budsjettere med premieavvik.
3. Kommunens økonomiske utfordringer gjør det viktig med økt bevissthet omkring rollefordeling mellom politikere og administrasjon.
4. Kommunestyret understreker at vedtatt budsjett er bindende for kommunens drift.
5. Kommunestyret ber rådmannen merke seg rapportens anbefalinger.
6. Kommunestyret ber om fortløpende skriftlig rapportering fra administrasjonen når det gjelder OU-prosessen slik at nødvendige politiske vedtak kan fattes.

Votering:

Omforent forslag ble enstemmig vedtatt.

Kontrollutvalgets innstilling

I tilknytning til kommunestyrets behandling av saken anbefaler kontrollutvalget at kommunestyret ber revisor foreta en gjennomgang av forvaltningsrevisjonsrapporten.

1. Forvaltningsrevisjonsrapporten Økonomistyring er forelagt kommunestyret og tas til etterretning.
2. Bruk av premieavvik i budsjettering har vist seg å gi store økonomiske utfordringer over tid. Det er en målsetting at kommunen skal unngå å budsjettere med premieavvik.
3. Kommunens økonomiske utfordringer gjør det viktig med økt bevissthet omkring rollefordeling mellom politikere og administrasjon.
4. Kommunestyret understreker at vedtatt budsjett er bindende for kommunens drift.
5. Kommunestyret ber rådmannen merke seg rapportens anbefalinger.
6. Kommunestyret ber om fortløpende skriftlig rapportering fra administrasjonen når det gjelder OU-prosessen slik at nødvendige politiske vedtak kan fattes.

Saksprotokoll i Kommunestyre - 18.02.2015

Behandling:

Revisor var ikke bedt om en gjennomgang av forvaltningsrapporten.

Finn-Obert Bentsen foreslo følgende endring av pkt. 4:

Kommunestyret understreker at vedtatt budsjett er bindende og forpliktende for kommunens drift.

Kontrollutvalgets innstilling med Finn-Obert Bentsens endringsforslag ble enstemmig vedtatt.

Enstemmig vedtak:

I tilknytning til kommunestyrets behandling av saken anbefaler kontrollutvalget at kommunestyret ber revisor foreta en gjennomgang av forvaltningsrevisjonsrapporten.

1. Forvaltningsrevisjonsrapporten Økonomistyring er forelagt kommunestyret og tas til etterretning.
2. Bruk av premieavvik i budsjettering har vist seg å gi store økonomiske utfordringer over tid. Det er en målsetting at kommunen skal unngå å budsjettere med premieavvik.

3. Kommunens økonomiske utfordringer gjør det viktig med økt bevissthet omkring rollefordeling mellom politikere og administrasjon.

4. Kommunestyret understreker at vedtatt budsjett er bindende og forpliktende for kommunens drift.

5. Kommunestyret ber rådmannen merke seg rapportens anbefalinger.

6. Kommunestyret ber om fortløpende skriftlig rapportering fra administrasjonen når det gjelder OU-prosessen slik at nødvendige politiske vedtak kan fattes.

SAK 13/15

Eventuelt

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
15.06.2015

Vedlegg:

Forslag til vedtak:

Inndyr 8. juni 2015

Lars Hansen

Sekretær for kontrollutvalget